

PÉNZÜGYI ISMERETEK OKTATÁSA ÉS AZ IKT ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK ÖSSZEFÜGGÉSEI 1.

SZÓKE BRIGITTA¹ – TÓTH ESZTER ILONA²

Absztrakt

Jelen kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a pénzügyi kultúra formálásának lehetőségeit az információs és kommunikációs technológiákkal (továbbiakban: IKT eszközökkel) az oktatásban. Már a 2008-ban kirobbant gazdasági világválság és az azzal járó negatív következmények ráirányították az emberek figyelmét a pénzügyi, gazdasági ismeretek relevanciájára. Ahhoz, hogy a jövőben elkerüljünk egy ilyen szintű világválságot, elengedhetetlen, hogy a jövő generációit tudatosabb pénzügyi gondolkodásra és döntéshozatalra neveljük. Ezt az álláspontot tovább erősítette a 2020-ban kezdődő Covid-19 koronavírus-járvány (továbbiakban: Covid19), amely a negatív hatásokon kívül számos új lehetőséget hordozott magában, többek között a digitális transzformációt. A technológia fejlődése új kapukat nyitott meg az oktatásban is, hiszen a munkaerőpiac egészen új kompetenciakészletet, új „skill”-eket kíván meg a humán tőkéttől is, amelyet időbe telik akár a magyar, akár a versenytárs gazdaságoknak magukra szedni. Az IKT eszközök alkalmazásának összefüggéseit a pénzügyi ismeretek oktatásában két cikk keretében kívánjuk bemutatni.

Kulcsszavak: pénzügyi kultúra, pénzügyi műveltség, információs kommunikációs eszközök, digitális kompetencia, digitális transzformáció

Bevezetés

A pénzügyi oktatás sajnos csak lassan, hosszú távon képes visszaigazolni a befektetett időt és energiát. Sok esetben a rövid távú érdekek és a jelen problémái felülírják a hosszú távú célokat, továbbra is sokan közönyösek a pénzügyeik iránt és nem néznek 1-2 évnél előrébb. A világban zajló rohamléptű változásoknak köszönhetően sokan bizalmatlanul állnak a jövőhöz, így nem terveznek tudatosan előre. Itt nemcsak a gazdasági ciklusokkal összefüggő pénzügyi okokon alapuló válságokra gondolok, hanem az informatika térhódítására is. A világ legfontosabb sikertényezője az informatika lett, amely nem csupán háttérfolyamatként jelenik meg, hanem stratégiai területté nőtte ki magát az élet számos területén. Az alap-, közép- és felsőoktatásban is előre kell mozdulni a digitalizációban, tehát az oktatási intézményeknek nagyon nagy felelősségük lesz a jövő nemzedékének a digitális pályára terelésének szempontjából. A pénzügyi kultúrával rendszeresen szinonimaként használt fogalmak a pénzügyi műveltség és pénzügyi tudatosság. Az angol nyelvű szakirodalmak gyakran a financial literacy kifejezést alkalmazzák, amelynek egyaránt megfeleltethető a pénzügyi kultúra és pénzügyi tudatosság magyar kifejezésünk is.

¹ egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék, szoke.brigitta@uni-mate.hu

² egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék, toth.eszter.ilona@uni-mate.hu

Lusardi et al. (2010) szerzők álláspontja szerint a pénzügyi kultúra, mint financial literacy a tudást, míg a pénzügyi erőforrás, mint financial capability az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képességét jelenti. Azonban Czákó et al. (2011) szerint a pénzügyi kultúra fogalomköre vita tárgyát képezheti a különböző szerzők esetében, hiszen annak ellenére, hogy magába foglalja a pénzügyekkel kapcsolatos ismeretek körét, megkérdőjelezhető, hogy milyen széles azoknak a készségeknek és ismereteknek a spektruma, amelyeket a pénzügyi kultúra körébe sorolhatunk. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organization for Economic Cooperation and Development, a továbbiakban: OECD, 2013) definíciója szerint „a pénzügyi tudatosság olyan képesség, ami lehetővé teszi a pénzügyi források hatékony gyarapítását, nyomon követését és felhasználását oly módon, hogy az hozzájáruljon mind az egyén, mind a családja, mind vállalkozása jólétének és gazdasági biztonságának megerősítéséhez.” (Pénzügyi tudatosság fejlesztésének 2017-2023 stratégiája, 2016) Magyarországon, az Állami Számvevőszék (2014) megfogalmazásában a következő definíciója terjedt el: „A pénzügyi kultúra a pénzügyi ismeretek és képességek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek a tudatos és körültekintő döntéseikhez szükséges alapvető pénzügyi információkat azonosítani, majd azok megszerzése után azokat értelmezni, és ez alapján döntést hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi, illetve egyéb következményeit.” (Németh, 2014; 5 p.) A pénzügyi műveltség legkorábbi definíciója 1997-re tehető, amely a Jump Start Coalition középiskolásokat vizsgáló tanulmányához köthető, mely szerint „Az ismeretek és készségek felhasználásának képessége a pénzügyi erőforrások hatékony kezelésére az egész életen át tartó pénzügyi biztonság érdekében” (Hastings et al. 2012; 5 p.).

Mindemellett a technológia rohamléptű fejlődésének köszönhetően Polák et al. (2020) szerzőkkel egyetértve a legújabb definíciók meghatározásakor már a technológiai hatásokat is szükséges figyelembe venni. Hiszen az új technológiák átszövik a mindennapjainkat, ennek eredményeként több ismeretre és digitális készségre van szükség ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk használni a különféle technológiákat. A pénzügyek világában megjelenő digitális környezet hatására még fontosabbá vált a pénzügyi műveltség fejlesztése az egyéni, vállalati és kormányzati intézmények szintjén is. Kulcsfontosságát a jelenlegi pandémiás időszak is megerősíti, hiszen a megfelelő kockázatkezelési, befektetési döntések létfontosságúak például a gazdaságvédelmi intézkedésekben, a banki szolgáltatások piacán, vagy akár a kormányzati támogatási programokban való eligazodásban. Fontos megemlíteni a pénzügyi technológiát (financial technology, a továbbiakban: fintech), amely olyan pénzügyi rendszerként definiálható, amely új termékeket, szolgáltatásokat és üzleti modelleket alkot ötvözve az új, modern technológiákkal. Ezek a technológiai megoldások gyorsabbá, rugalmasabbá és költséghatékonyabbá teszik a pénzügyi rendszereket. Ide sorolhatók a gyors elterjedésükben meghatározó, a lakossági felhasználók számára is kényelmesen alkalmazható olcsó, vagy akár teljesen ingyenesen használható platformok. A fintech két alapkérdése, egyrészt a fizikailag kiépített hálózatok és infrastruktúra, másrészt pedig a biztonságos adatkezelés. A pénzügyi technológia Susanti et al. (2020) szerint hatással lehet a monetáris és a pénzügyi stabilitásra, a fizetési rendszerek prudens és hatékony működésére. Véleményünk szerint az innováció pozitív eredménye, hogy egyszerűvé és kényelmessé teszi a pénzügyeket, a készpénzkímélő alternatívák használatával növekszik a vásárlási tranzakciók nagysága és értéke, ami hozzájárul a gazdasági növekedéshez. Kálmán (2021) kutatásai alapján a tanulók online vásárlási döntéseit

a pénzügyi műveltség és a pénzügyi technológiák ismerete alakítják, tehát ezekre a kardinális területekre is fel kell készíteni a felnövekvő generációt.

Jakovác – Németh (2017) szerint a pénzügyi kultúra fejlesztési stratégiájának módszerei és csatornái sokrétűek, mivel szem előtt kell tartani a pénzügyileg sérülékeny társadalmi csoportokat, az eltérő háztartási szükségleteket, valamint az adott ország pénzügyi intézményrendszerének fejlettségét és szabályozási környezetét. A pénzügyi kultúra fejlesztés eszközeit a 1. ábra ismerteti. Kiemelt stratégiai cél, hogy a pénzügyi ismeretek olyan részei legyenek az iskolai tananyagnak, mint akár az informatikai és digitális készségek. Visszacsatolva a korábban említett pénzügyi technológiák térhódítására, véleményünk szerint elengedhetetlen a három készség párhuzamos fejlesztése ahhoz, hogy olyan piacképes és adaptív tudással rendelkező fiatalokat neveljünk fel, akik képesek a társadalmi és gazdasági kihívásokra reziliensen reagálni.

1. ábra A pénzügykultúra-fejlesztés eszközei

Forrás: (Jakovác – Németh, 2017; 202 p.)

A XXI. században rohamléptű technológiai fejlődésnek lehetünk szemtanúi, amelyeknek eszközeit és abban rejlő lehetőségeit meglátásaink szerint érdemes az oktatás színterében is kamatoztatni. „Az új IKT tendenciák ismerete és konstruktív alkalmazása a modern tanulás-tanítás nélkülözhetetlen része.” (Benedek, 2013; 13 p.) A tanulók jelentős része rendelkezik okostelefonnal, internet-szolgáltatással, hisz a felnövekvő generációnak nélkülözhetetlen a folytonos online kapcsolat, így az oktatás is rákényszerül, hogy adaptálódjon a változásokhoz. A kihívások átszövik az életünk minden részét, ez alól az oktatási rendszer működése és tevékenysége sem jelent kivételt. A járványhelyzet okozta távoktatás hatásai tovább igazolták, hogy az eddig jól bevált és alkalmazott pedagógiai módszereken túl, át kell transzformálni azokat a mai modern kor támasztotta elvárásoknak, újdonságoknak és igényeknek megfelelően. Másrészt, a vállalati szinten végbemenő digitális átalakulásnak köszönhetően, megnövekedett a kereslet a munkaerőpiacon, azon munkavállalók irányába, akik magas szintű digitális készségekkel rendelkeznek. Ebből adódóan úgy gondoljuk, hogy az oktatás fókuszában a digitális kompetenciák fejlesztésének kell állnia, beépítve és hasznosítva azt a megszerzett tudást és gyakorlatot az egyéb

tárgyak ismereteinek elsajátításához. Az IKT mint eszköz az információs technika (IT) vagy információs és kommunikációs technika (IKT) technológiák összességét foglalja össze. Stefan Detschew (2007) egy általánosan használtban lévő megfogalmazást ad meg definícióként: „Az IKT magában foglalja a teljes körű technológiai tervezést az információhoz való hozzáféréstől a feldolgozáson át az átadásáig: az információ gyűjtésének, tárolásának, továbbításának és prezentálásának hardver-, szoftver- és média feltételeit, legyen az információ formája hang, adat, szöveg vagy kép. Magába foglalja a telefon, mobiltelefon, hardver, szoftver területét egészen az internetig.” (Detschew, 2007; 28 p.) A fogalomnak számos megközelítése ismert, azonban nincs egyhangúlag elfogadott definíció, mint ahogy Molnár (2008) szerint nincsenek konkrétumok és módszerek sem az IKT meghatározására, így tulajdonképpen olyan eszközök, technológiák, szervezési tevékenységek, innovatív folyamatok összességéként írható körbe, amelyek az információ- és a kommunikációközlést, feldolgozást, áramlást, tárolást, kódolást segítik elő, gyorsabbá, könnyebbé és hatékonyabbá téve ezáltal a folyamatokat. „Az IKT az oktatásban elsősorban az oktatás kibernetikai, rendszer elméleti, kommunikáció elméleti alapokon történő megtervezésének olyan átfogó pedagógiai stratégiája, amely biztosítja a tananyag hatékony elsajátítását, korszerű információhordozó anyagok, eszközök és módszerek együttes felhasználásával.” (Lengyelne et al., 2015; 12 p.) Egy másik megközelítés „az értelmezési lehetőségei alapján definiálja

- Az IKT, mint eszköz
- Az IKT, mint ellenőrzési eszköz és automata technika
- Az IKT, mint szervezési technika
- Az IKT, mint média és összekapcsolható technika
- Az IKT, mint fejlesztési és társadalomalakító folyamat
- Az IKT, mint technikai gyakorlat” (Molnár, 2009)

Az Európai Parlament és a Tanács egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlásában megjelenik a digitális kompetencia is, amelynek definiálására több kísérlet is történt az elmúlt években. „A digitális kompetencia magában foglalja az információs társadalmi technológiák (IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a szabadidő és a kommunikáció terén. Ez az IKT terén meglévő alapvető készségeken alapul: számítógép használata információ visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje céljából, valamint a kommunikáció és az együttműködő hálózatokban való részvétel céljából az interneten keresztül.” (Az Európai Parlament és a Tanács, 2006.)

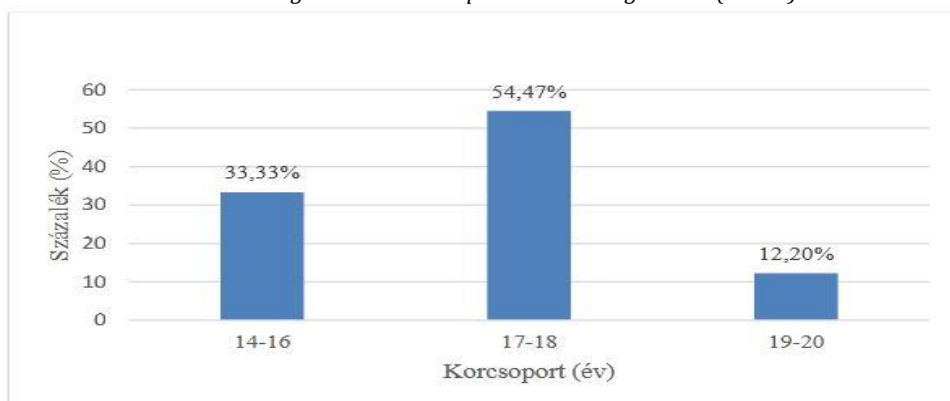
Véleményünk szerint oktatóként kiemelt feladatunk van abban, hogy elősegítsük a pénzügyi ismeretek elsajátítását, hogy felhívjuk a tanulók figyelmét arra, hogy minden döntésüknek, tulajdonképpen közvetlenül vagy közvetve, van pénzügyi vonatkozása, hogy minél több gyakorlati, szemléletes példával, esettanulmányokkal összekapcsolva magasabb szintre emeljük a pénzügyi jártasságukat ahhoz, hogy megfontolt és ésszerű döntéseket tudjanak hozni a pénzügyeikről. A hagyományos oktatási módszerek használata mellett, Baranyi – Csernák (2021) véleményével egyetértve, a szituációs feladatokra, helyzetgyakorlatokra épülő oktatási megoldások előtérbe kerültek, az utóbbi Német (2020) szerint különösen arra alkalmas, hogy ne csupán ismereteket közöljön, de mentalitást és attitűdöt, a pénzügyi személyiséget is formálja.

Anyag és módszertan

Kutatásunk arra épül, hogy a pénzügyi tudatosság, a pénzügyi kultúra hogyan formálható tanórákon kívüli tevékenységekkel. Célunk, hogy megvizsgáljuk, hogy a különféle interaktív programok hogyan támogatják a gazdasági technikumban tanulók pénzügyi tudásszintjét, a pénzügyek iránt tanúsított hozzáállását, érdeklődését. „A kérdőíves vizsgálat a leggyakrabban használt primer kutatási, információszerzési technika, alkalmas leíró, magyarázó és felderítő célokra.” (Boncz; 2015, 32 p.) A Google űrlap (Google Forms) segítségével állítottuk össze a 23 db zárt és 1 db nyitott kérdésből álló kérdőívet. A Google által kínált ingyenes felmérés adminisztrációs web-alapú szoftver kiválóan támogatta munkánkat. „A mintavétel olyan eljárás, amelynek segítségével az alapsokaságból kiválasztjuk a ténylegesen vizsgálni kívánt részt, a mintát. A rétegzett mintavétel olyan mintavétel, amely a populáció egyes, a kutatás szempontjából lényegesnek ítélt rétegeiből arányaiknak megfelelő, vagy egyenlő képviselőt biztosít a mintában.” (Falus et al., 2011; 28 p.) A rétegzett mintavételezés a szakképzésben tanuló diákok részére irányult, ami az Észak-magyarországi régióban, a Heves megyei közgazdasági technikumokba került kiküldésre, elektronikus formában.

Önkitöltős kérdőívformát alkalmaztunk, a kérdőív 2022 tavaszán 3 hónapig volt nyitott. A kitöltéshez körülbelül 10-15 percre volt szükség. Összesen 123 db teljes körű kitöltés érkezett be, amelynek MS Excel adatait az IBM SPSS (Statistical Package for Social Science; Társadalomtudományok számára kifejlesztett) statisztikai programcsomagba formáztuk át. A vizsgálatokat az SPSS szoftver 25. verziójával hajtottuk végre. Az alábbiakban a kutatási mintám fő demográfiai adatait ismertetem. Ahogyan korábban már említettük, a mintavételezés a Heves megyei közgazdasági technikumok osztályaiban tanuló hallgatók körében történt. A kitöltők korcsoportjának megoszlását a 2. ábra mutatja be. Az ábráról leolvasható, hogy a legtöbb (54,47%) kitöltés a 17-18 évesek korcsoportjától érkezett, ezt követte a 14-16 évesek korcsoportja (33,33%), végezetül a 19-20 évesek korcsoportja (12,20%). A kitöltők nem szerinti megoszlása alapján, a 123 db kitöltésből 61 db kitöltés (49,59%) érkezett a férfiktól, 62 db kitöltés (50,41%) a nőktől. A kitöltők 49,59%-a pénzügyi számviteli ügyintéző szakon, a 31,71%-uk vállalkozási ügyviteli ügyintéző, míg a 18,70%-uk logisztikai technikus szakon tanul.

2. ábra A vizsgált minta korcsoport szerinti megoszlása (n=123)

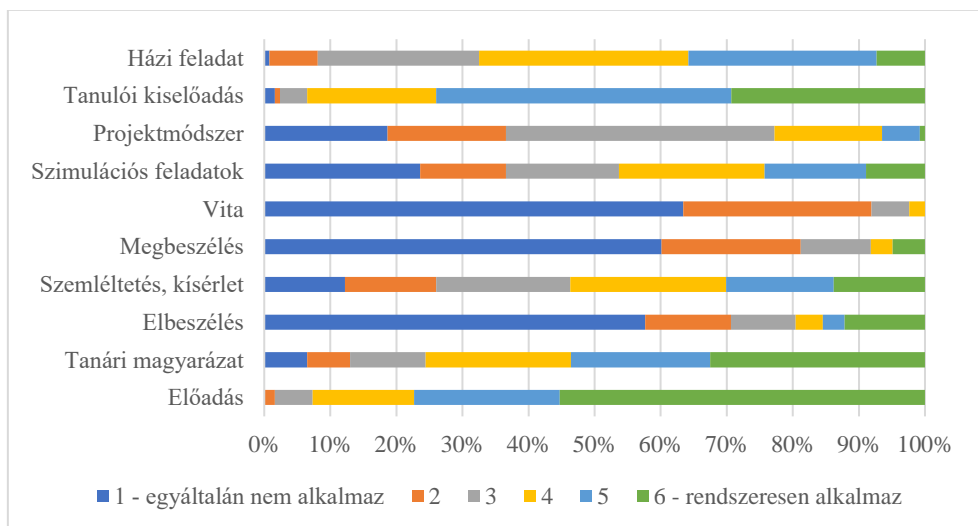
Forrás: saját szerkesztés

Elsődlegesen leíró statisztikai elemzéssel kívánjuk bemutatni a változásokat. „Az átlag (mean) az elemek számtani átlaga, alkalmazása intervallum és arányskála esetén a legmegfelelőbb, ugyanakkor nem alkalmazható például sorrendi, illetve nominális (névleges) skálák esetén. A módusz (mode) a leggyakrabban előforduló elem.” (Sajtos-Mitev, 2007; 93 p.) Az adatbázis elemzéséhez kereszttábla-elemzést is alkalmaztunk. „A kereszttábla-elemzés lényege, hogy két – az elemzés szempontjából releváns – változó kapcsolatát próbáljuk feltárni, amelyre a kutatás elméleti megközelítése, illetve akár egy véletlen megérzés alapján jutottunk.” (Sajtos – Mitev, 2007; 139 p.) A két változó közötti összefüggésre a Pearson-féle Khi-négyszet (Chi Square Tests) adja meg a választ. „Minél nagyobb a Khi-négyszet értéke, annál erősebb a sztochasztikus kapcsolat.” (Tóthné, 2009, 25 p.) A Khi-négyszet próba alapján megállapítható, hogy ha az általam választott 0,05 szignifikanciaszint (Significance) (5%) alatt van, akkor a mintában van kapcsolat a két változó között. Miután bebizonyosodott a két változóról, hogy statisztikai kapcsolat van közöttük, úgy a kapcsolat erősségének a vizsgálatához asszociációs együtthatót kell számolni. A kapcsolat szorosságát pedig a Cramer együttható fejezi ki. A mutató alapvetően 0 és 1 között szóródik, amennyiben az érték az „1” felé közelít, úgy erősebb a kapcsolat a két változó között. A dolgozatban a következő intervallumok alapján vontam le következtetéseket: gyenge kapcsolat $\leq 0,2$; közepesen erős kapcsolat $0,201-0,301$ között, szoros kapcsolat $\geq 0,346$.

Eredmények

Először megvizsgáltuk, hogy a pénzügyi-gazdasági tantárgyak oktatása során az oktatók milyen mértékben alkalmazzák IKT eszközöket a különböző munkamódszerek esetében, ennek összefüggéseit a 3. ábra ismerteti. Az IKT eszközök bevonását a különböző munkamódszerekbe 1-6 Likert-skálából adódóan, a három feletti értéknél tartom magas szintűnek.

3. ábra: Az IKT eszközök alkalmazása a különböző munkamódszerekben

Forrás: saját szerkesztés

A legmagasabb értéket az előadás módszere kapta, ahol a válaszadók 92,70%-a adott hármast feletti értéket. A magas értéket magyarázza, hogy egy-egy téma részletes, monologikus szóbeli kifejtését gyakran kiegészítik vázlatpontokból álló prezentációs előadásanyaggal is, amelynek levetítése elősegíti a tanulók számára a hosszabb ideig tartó előadás nyomon követését, jegyzetelését, másrészt az oktató számára is segítséget jelent a témák kifejtésének sorrendjében, az időkeret betartásában, a fő témavonal megtartásában. A másik kiugró értéket (93,50%) a tanulói kiselőadások jelentették. A tanári magyarázat során 75,60%-ban jelentős az IKT eszközök bevonása, ezt azzal magyarázom, hogy egyre több tanár egészíti ki mondandóját és az összefüggéseket az adott témához kapcsolódó videó anyaggal, szavazó-értékelő (pl.: Kahoot) feladattal, esetleg a gyakorlati összefüggésre épülő számítógépes szimulációs feladatokkal. Az elbeszélések esetében csupán 19,60%-ban alkalmaznak rendszeresen IKT eszközöket. A szemléltetés és kísérlet módszerénél a tanulmányozandó tárgyak, jelenségek, folyamatok elemzésénél 53,70%-ban alkalmaznak IKT eszközöket. A megbeszélés (8,20%) és a vita (2,40) kapták a legalacsonyabb értékeket, mivel alapvetően ezen módszerek keretében a tanítás anyagát kötetlen formában dolgozzák fel a hallgatók, fejlesztve ezzel saját alkotóképességüket. A szimulációs feladatoknál 46,30%-ban jelentős az IKT eszközök alkalmazása, hiszen a számítógép használatával a mai technológia mellett szinte minden modellezhető. Az önálló és csoportos ismeretszerzésre épülő projektmódszereknél csak 22,80%-ban alkalmaznak rendszeresen IKT eszközöket. A házi feladatok tekintetében 67,50%-ban alkalmaznak rendszeresen IKT eszközöket, véleményem szerint ez a kiugró érték a virtuális osztályterem és e-learning rendszerek aktív használatának is köszönhető, amelyek elterjedésében jelentős szerepet játszott a Covid19 hatására átmenetileg bevezetett távoktatás. Úgy véljük, hogy a virtuális osztályterem és e-learning rendszerek használata a személyes oktatást is kiválóan kiegészítik.

1. táblázat: Az IKT eszközök bevonása a különböző oktatási módszerekbe

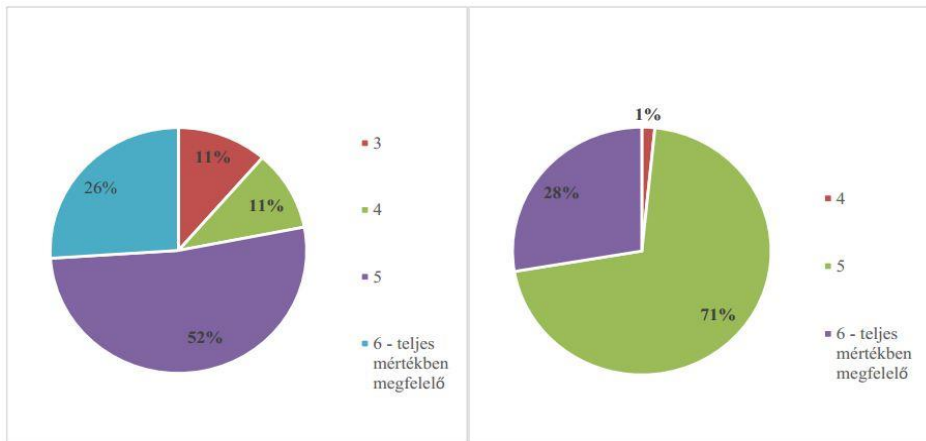
	Elő- adás	Tanári magya- rázat	El- beszélés	Szemlél- tetés, kísérlet	Meg- beszélés	Vita	Szimulá- ciós feladatok	Projekt- módszer	Tanulói kis- előadás	Házi feladat
Átlag	5,24	4,42	2,19	3,59	1,76	1,47	3,20	2,75	4,93	4,02
Medián	6,00	5,00	1,00	4,00	1,00	1,00	3,00	3,00	5,00	4,00
Módusz	6	6	1	4	1	1	1	3	5	4
Szórás	1,017	1,520	1,753	1,557	1,255	0,717	1,643	1,157	0,993	1,094

Forrás: saját szerkesztés

A technológia fejlődése számos új és változatos lehetőséget tár fel az oktatásban, amelyekkel érdemes élni, hogy izgalmasabbá, változatosabbá és hatékonyabbá tegyük az ismeretközlést. A fentebbi 1. táblázat leíró statisztikai adatai (átlag, medián, módusz, szórás) is alátámasztják, hogy az IKT eszközöket az előadás, tanulói kiselőadás, házi feladatok megoldása kapcsán alkalmazzák a leginkább, míg legkevésbé a vita, megbeszélések, elbeszélések során.

A kérdőívet kitöltő tanulók összességében elégedettek a tanáraik IKT kompetenciáival, mivel 1-6 fokozatú Likert-skálán 89% adott hármast feletti értéket, az átlag értéke: 4,93, a medián: 5,00, a módusz: 5, és a szórás: 0,907. A diákok saját kompetenciáikat ezen a téren jóval magasabbra értékelték, mivel senki sem adott négyesnél alacsonyabb értéket, az átlag értéke: 5,26, medián: 5,00, a módusz: 5, és a szórás pedig 0,476. Az összefüggéseket a 4. ábra kördiagramjai mutatják be.

4. ábra: Az oktatók és a tanulók IKT kompetenciáiról alkotott vélemény

Forrás: saját szerkesztés

A következő elemzésünk a keresztábra-elemzés módszerével arra irányult, hogy megvizsgáljuk, hogy van-e összefüggés az oktatók IKT kompetenciái és a között, hogy az elméleti tananyagot mennyire hozzák összefüggésbe a mindennapi gazdasági-pénzügyi folyamatokkal. A 2. táblázat adatai szerint a Pearson-féle χ^2 próba eredménye szerint van szignifikáns összefüggés a két változó között, tehát az oktatók IKT kompetenciái befolyásolják, hogy az elméleti és a gyakorlati tananyagot milyen mértékben hozzák összefüggésbe. Hiszen minél magasabb szinten kezelik a digitális eszközöket, annál változatosabb módszerekkel és eszközökkel adhatják át és gyakorolhatják a pénzügyi ismereteket. A Cramer-féle együttható (0,256) közepesen erős kapcsolatot mutat.

2. táblázat: Az oktatók IKT kompetenciái és az elméleti és gyakorlati tananyag összekapcsolása közötti összefüggés

	Érték	Szabadságfok (DF)	Szignifikanciaszint
Pearson-féle Phi-négyzet	24,205	9	0,004
Cramer-féle együttható	0,256		0,004
Minta	123		

Forrás: saját szerkesztés

Összefoglalás

A jövő a felnövekvő generációk tudatosságában rejlik, így a pénzügyi tudatosság fejlesztésének kulcsterülete az ifjúsági korosztály pénzügyi tudatosságának előmozdítása. Kiemelt szerepet kapnak a közgazdasági technikumok, amelyeknek felelősségük van abban, hogy olyan magas szintű gazdasági, pénzügyi ismeretekkel rendelkező szakembereket képezzenek, akik hosszú távon hozzájárulnak a nemzetgazdaság pénzügyi stabilitásának erősödéséhez. Ehhez viszont, első lépésként, fel kell kelteni a gyermekek érdeklődését a pénzügyi ismeretek iránt. Mivel a pénzügyi piacok és eszközök fejlődése, a pénzügyi világ működése szorosan összefügg a technológia fejlődésével is, így a pénzügyi ismeretek oktatása során elengedhetetlen a különféle technológiák bevonása a tanítási-tanulási folyamatban. Másrészt a jelenlegi középiskolások a Z-generációba tartoznak (2000-2009 között születtek), akik jól tájékozódnak az online térben, kimagaslóak a digitális ismereteik, és az őket megelőző nemzedékekhez képest sokkal kifinomultabb IT problémamegoldó készségekkel rendelkeznek. Tehát a digitális készségekkel rendelkező generáció pénzügyi kultúrája úgy formálható, ha figyelembe vesszük a generáció jellemzőit, és az IKT eszközök használatát beépítjük a tanítás-tanulás folyamatába. Viszont ez megköveteli az oktató kollégáktól is, hogy kellő nyitottsággal kezeljék a technológia fejlődését és készség szintjén sajátítsák el a különféle digitális eszközök használatát. A primer kutatásom alátámasztotta, hogy az oktatók IKT kompetenciái befolyásolják, hogy az elméleti tananyagot milyen mértékben hozzák összefüggésbe a mindennapi gazdasági és pénzügyi folyamatokkal. Mivel a gyakorlat megköveteli a magas szintű digitális tudást, a legtöbb pénzügyi folyamat technológiával irányított, így a tanár akkor lesz képes átadni hitelesen az elméleti tudását, ha a gyakorlati összefüggéseket is beépíti a tanórákba. A játékos IKT eszközök használatával (pl.: szavazó-értékelő programok, videó, podcast stb.) fenntartható a tanulók figyelme egy-egy szárazabb téma esetében is. Véleményünk szerint minden közgazdasági technikumban rendelkezésre kellene állnia olyan számítógép alapú programoknak (mint például: könyvelő, bárszámfejtő programok, tőzsdei szimulációs programok stb.), amelynek használatával a tanulók hitelesen fel tudnak készülni a munkaerőpiac igényeire. Nagyon hasznosnak tartjuk a duális képzési rendszerek kiépítését is, amikor az iskolarendszerű tanítás kiegészül valamely gazdálkodó szervezetnél megszerezhető gyakorlati tudással is, amelynek előnye, hogy az elméleti tudáson kívül gyakorlati tapasztalatot is szerezhetnek a diákok.

Irodalomjegyzék

BARANYI, A. – CSERNÁK, J. (2021): Pénzügyi ismeretek oktatására ható tényezők vizsgálatának tapasztalatai, Új kihívások a gyakorlatorientált oktatás módszereiben online oktatás és készségfejlesztés, Projektoktatás a XXI. században, Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar (2021) 239 p. pp. 84-94., 11 p.

BENEDEK A. (2013): Digitális pedagógia 2.0, Tanulás IKT környezetben, Typotex Kiadó Budapest, 264 p.

BONCZ I. (2015): Kutatásmódszertani alapismeretek. A kézikönyv a TÁMOP-4.1.2. E-13/1/KONV-2013-0012. című projekt keretében készült,

https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Kutatas_modszer_tan_e.pdf Letöltés dátuma: 2021. október 16.

CZAKÓ Á. – HUSZ I. – SZÁNTÓ Z. (Szerk.) (2011): Meddig nyújtózkodjunk? A Budapesti Corvinus Egyetem kutatási jelentése. Budapest: BCE Innovációs Központ, 178 p.

DETSCHER, S. (2007): Impact of ICT in the Developing Countries on the Economic Growth. – Auflage, 2007. p.28.

EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS (2006): Az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2006/962/EK(L 394), 10-18.

FALUS I. – TÓTH I. K. M. – BÁBOSIK I. – RÉTHY E. – SZABOLCS É. – NAHALKA I. – CSAPÓ B. – MAYER M. N. M. (2011): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. TÁMOP-4.2.5.B-11/1-2011-0001 sz. projekt. 442 p.,

HASTINGS, J. – MADRIAN, B. – SKIMMYHORN, W. (2012): Financial Literacy, Financial Education and Economic Outcomes. 2012. szeptemberi kutatási jelentés. Cambridge, USA: National Bureau of Economic Research, 42 p. In: NBER Working Paper Series, No. w18412. <https://doi.org/10.3386/w18412>

JAKOVÁC K. – NÉMETH E. (2017): A pénzügyi kultúra fejlesztésének nemzeti stratégiái: tapasztalatok és tanulságok, PRO PU BLICO BONO – Magyar Közigazgatás, 2017/1, 196 –211.

KÁLMÁN B. (2021): Befektetési ismeretek alakulása magyar egyetemi hallgatók között környezeti válsághelyzet hatására. In: Controller Info, 9 (4) p. 35–39.

LENGYELNÉ, M. T. – KIS-TÓTH, L. – ANTAL, P – RACSKO R. (2015): IKT Innováció, Kezek – Észak-Magyarország felsőoktatási intézményeik együttműködés, TÁMOP-4.1.1.C-12/KONYV-2012-0001. 145 p.

LUSARDI, A. – MITCHELL, O. S. – CURTO, V. (2010): Financial Literacy among the Young. In: Journal of Consumer Affairs, 44 (2) p. 358–380. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x>

MOLNÁR GY. (2008): Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei, Szakképzési Szemle, 0237-2347 24 (3) pp. 257-278 2008

MOLNÁR GY. (2009): IKT, hálózati és mobil kommunikációs megoldások az atipikus tanulási formák tükrében In.: 5. Magyar Nemzeti és Nemzetközi Lifelong Learning Konferencia, Sopron, 2009. http://www.mellearn.hu/events/5konf/prezentaciok/molnar_gyorgy.pdf pp.3-4

NÉMETH, E. (2014): Az Állami Számvevőszék szerepe a pénzügyi kultúra fejlesztésében, Projektfüzet. <http://docplayer.hu/2213866-Az-allami-szamvevoszek-szerepe-a-penzugyi-kultura-fejleszteseben.html> Letöltés ideje: 2022.07.20.

NÉMETH, E. (2020): Pénzügyi kultúra képzések 2016-2020: Háromszorosára nőtt a részt-vevők száma <https://www.penzugyiszemle.hu/tanulmanyok-eloadasok/penzugyi-kultura-kepzesek-2016-2020-haromszorosara-nott-a-resztvevok-szama> Letöltés ideje: 2022.07.28.

PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG FEJLESZTÉSÉNEK STRATÉGIÁJA 2017-2023. (2016): Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája.pdf Letöltés dátuma: 2022.05.22.

POLÁK, J. – KOZUBÍKOVÁ, Z. – KOZUBÍK, A. (2020): Financial Literacy of University Students Measured by P-Fin Index. In: THE 6TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE – ERAZ 2020 – KNOWLEDGE BASED SUSTAINABLE DEVELOPMENT (6.) (2020) (online). ERAZ 2020 Selected Papers. Belgrád, Szerbia: Association of Economists and Managers of the Balkans. p. 61–69.

SAJTOS, L. – MITEV, A. (2007): SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó, Budapest, 402 p,

SUSANTI – HARDINI, H. T. – BAHTIAR, M. D. (2020): The Effect of Financial Literacy, Financial Technology, and Digital Promotion on Online Purchasing Decisions in the Covid-19 Pandemic Era. In: INTERNATIONAL JOINT CONFERENCE ON ARTS AND HUMANITIES (IJCAH) (2020) (Surabaya, Indonesia). Conference Proceedings. Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Zhengzhou, Kína: Atlantis Press. p. 1382–1389. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.201201.234>

TÓTHNÉ L. K. (2009): Összefüggés vizsgálatok, Gödöllői Innovációs Központ Kft, Gödöllő, 202 p,

FINANCIAL EDUCATION AND THE USE OF ICT TOOLS 1

BRIGITTA SZÓKE – ESZTER ILONA TÓTH

The aim of this research is to investigate the possibilities of using information and communication technologies (ICT) to shape financial literacy in education. The global economic crisis of 2008 and its negative consequences have already highlighted the relevance of financial and economic literacy. In order to avoid such a global crisis in the future, it is essential to educate future generations to be more financially aware and to make better decisions. This view has been further reinforced by the Covid-19 coronavirus epidemic (Covid19), which had started in 2020 and which, in addition to its negative effects, has also brought a number of new opportunities, including digital transformation. The development of technology has also opened new doors in education, as the labour market requires a completely new set of competences and skills from human capital, which will take time for both Hungarian and competing economies to acquire. The context of the use of ICT tools in financial education is presented in two articles.

Keywords: financial culture, financial literacy, information communication tools, digital literacy, digital transformation